

Lintuveljet

Kesäkuun 17. päivänä vuonna 2005 kiittää tomuinen Hiace Kuusamon Vuotungin mutkaisia teitä. Saarelan mäellä se äkisti pysähtyy ja autosta astuu ulos jämerä miesjoukko. He järjestäytyvät riviin, paljastavat päänsä ja tuijottavat hetkisen täydellisen hiljaisuuden vallitessa länteen, tulosuuntaansa. Näytös on ohi yhtä nopeasti kuin se alkoikin; miehet nousevat autoon kukaan omalle paikalleen ja matka kohti tuntematonta jatkuu. Kaikkea se äijäenergia teettää!

Jos sinulla olisi mahdollisuus tutkia joukkoa tarkemmin, saattaisit nähdä siinä muutamia tuttuja kasvoja: helsinkiläinen lastenortopedi Pentti Kallio on ainakin mukana. Ja eikös tuossa ole Saarisen Kari, seinäjokinen anestesialääkäri? Kolme muuta miestä taitaisivat olla lukijakunnalle vieraampia.

Ihan tavallisilta viherpiipertäjiltä joukkio ei näytä: Ulkoilutamineet viimeisen päälle, raskaat maastokengät joka miehellä jalassa. Kaulassa kiikarit, kännykät ja GPS-navigaattorit vyöllä roikku-massa. Auto vielä raskaassa lastissa täynnä muonaa, varavaatteita, kameroita, kaukoputket valmiina jalustoilla, polkupyöräkin lyönnissä tavaratilan seinään köytettynä. Karttoja monenlaisia ja kannettava tietokonekin näköjään tarvitaan. Mitä lie, tutkimusherroja. Sinä jo arvaat, lintumiehiähän nämä!

Doz K Hahn ja Maraton

Käynnissä on Kuusamon XXII Lintumaraton, ja seuraat sen monivuotisen mahtijoukkueen Doz K Hahnin edesottamuksia. Vuosi toisensa jälkeen viikkoa ennen juhannusta järjestettävä kisa kerää Koillismaalle pitkälti kolmattakymmentä joukkuetta ympäri maata kilpailemaan lintubongauksen Suomen mestaruudesta. Maratonin tarkoituksena on selvittää mikä joukkue löytää Kuusamon kunnan alueelta eniten lintulajeja yhden ja saman ke-

säisen vuorokauden aikana. Joukkueiden jäsenmäärä vaihtelee, huippuporukoissa on yleensä aina maksimimäärä eli viisi silmäparia haravoimassa maisemaa uusien lajien toivossa. Eikä lintuja haeta vain kisan aikana. Kärkijoukkueet pohjustavat menestystä viettämällä Kuusamossa vähintään rallia edeltävän viikon, jotkut kauemminkin etsien valmiiksi reviierejä ja pesäpaikkoja, "nuotittamassa pitopinnoja" kisaan varten. Peliä pelataan herrasmiehsäännöin, kaikki perustuu väen rehellisyyteen ja keskinäiseen luottamukseen.

Voittajajoukkue saa vuodeksi haltuunsa ikuisesti kiertävän sinipyrstötäulun ja sen selkäpuolelle oman nimilaattansa. Kiertopalkinnon lisäksi voittajille karttuu vain mainetta ja kunniaa. Hetken aikaa voiton jälkeen riittää selkään taputtelijoita, jos toki kadehtijoitakin.

Doz K on viimeisen kymmenen vuoden ajan kuulunut Maratonin kärkikolmikkoon. Voittojakin on kaksi, vuosilta 1994 ja 2004. Joukkueen menestyksen yhtenä syynä on työnjaon selkeys. Kaikkiin tehtäviin löytyy sopiva mies ja jokainen tietää paikkansa – jopa ralliautossa.

Kiistaton johtaja on joukkueemme perustamisesta lähtien ollut opiskelutoverini Pentti Generalissimus Kallio. Tarvittaessa häikäilemättömän itsevaltaisesti hän on johtanut alamaisiaan niin voittojen kuin tappioidenkin tiellä.

"Suomalaisia johdetaan edestä", sanoi kenraali Ehrnrooth aikanaan. Pena on juuri tällainen etulinjan johtaja, väsymätön uurastaja, joka esimerkiksi on pitänyt meidät heikommat kaidalla tiellä silloinkin, kun kisan rasitukset ovat saaneet ajatukset harhailemaan. Hän on aina itse ollut valmis kantamaan suurimman vastuun, oli sitten kyse kisaa edeltävien kuukausien karttatarjoituksista tai pohjustukseen liittyvistä raskaista maastoretkestä, "komppauksista". Kisan aikana lintumiesten suoje-lupyhimys Sendari on usein palkinnut Penan sin-

nikkyyden ja tarkkasilmäisyyden ruhtinaallisesti lähettämällä hänen kiikarinsa näkökenttään mitä yllättävimpiä siivekkäitä meidän muidenkin listattavaksi. Generalissimus osaa joskus olla myös ärsyttävän jääräpäinen. Siinä sitä on sitten jahdatu kiristyvän tunnelman vallitessa jotain kirottua mustarastasta Pirkanpuiston hyttyskelvetyssä kymmenenkin kertaa saman kisan aikana ilman tulosta eikä mies malta jatkaa matkaa! No, kukaan ei ole täydellinen. Yhtä kaikki, Penan muiden lintumiesten keskuudessa nauttimansa arvostus ja pitkän ajan kuluessa huolella rakentamansa suhdetoimintaverkosto ovat takaamassa Doz K:n menestystä. "Kuusamon hengessä" tapahtuvan kaupankäynnin - pohjustuksen aikaisten havaintojen myynnin, oston ja vaihtamisen - muu joukkue onkin suosiol-la jättänyt hänelle.

Vääpelinä on jo kymmenisen vuotta häärännyt Kari "Enkeli" Engelbarth, joukkueen sivistynein jäsen. Ilman häntä olisimme pulassa. Hän on pohjoisen pallonpuoliskon ainoan gourmet-tasoisin autoravintolan keittiömestari, joka käden käänteessä kykenee taikomaan Hiacen tavaratilaan sijoitetusta pentteristä etupenkiläisten toivomusten mukaista purtavaa kisan hektisten siirtymätai-paleiden aikana. Kun vuorokauden ajan sukkuloi yhteen menoon ympäri suurta pitäjää, niin osaa arvostaa toimivaa muonitusta!

Siviilissä Enkeli työskentelee henkilöstövalintakonsulttina. Hänen erinomaiset suhteensa liikemaailmaan ovat taanneet joukkueellemme reilun sponsorituen jo useana vuonna. Hänen neuvottelutaitojensa tuloksena myös yhteydet paikallisiin ihmisiin ovat kunnossa ja Doz K:n "sopimustilojen" määrä kasvaa vuosi vuodelta. Tämä tarkoittaa sitä, että yhä useampi Kuusamon lintupaikkojen äärellä sijaitseva portti on auki meidän tulla ja kerätä pinnat kotiin. Kokematonta arvioitsijaa Enkelin olemus ja raskas katse saattavat hämätä. Niin kävi sille Kuusamon Citymarketin kassatyöllekin, joka viime kesänä saunaoluita hakiessamme vesiselvää miestä katsahdettuaan kysyi tältä: "Ettei kai ole humalassa?" Hän on kovan luokan lintuammattilainen, joka on lukuisat kerrat pelastanut joukkueen pelihuumorin mahtavine löytöineen yhtä lailla pohjustuksen kuin itse kisan aikana. Ei meistä muista varmaan kukaan kaakkuria Irn-järveltä löytäisi Koillismaan kesäyön hämäryydessä, mutta päästäpä Enkeli kaukoputkineen ja zoomineen irti niin johan ropisee!

Kuljetusaliupseeri on Olli, Näyhä sukunimeltään. Hän on kuusamolaisia alkuasukkaita, joka tosin nykyisin vaikuttaa matematiikan lehtori-

na Ranualla. Hän on koko ikänsä kulkenut saloilla rengastamassa lintuja ja tuntee kotipitäjänsä salaisimmatkin kätköt. Siinä ei paljon karttoja tarvita, kun Olli on ratissa. Ja kuskina väsymätön, uskomatonta!

Ollilla taitaa ensi kesänä olla jo 20-vuotisjuhlaralli edessä. Alkuun muissa joukkueissa toiminut Olli on kymmenisen vuotta kuulunut Doz K:n miehistöön Enkelin lailla. Muistan, kun hän tuli joukkueeseen; vähänlääntä, hieman pyöreä oli hahmonsä, vireä mies kuitenkin kuin mikä. Generalissimusko pani Ollin treenaamaan talvella, sitä en tiedä. Joka tapauksessa seuraavana vuonna mies oli kuin ajokoira, jäntevä lihaskimppu ja sellaisena on pysynytkin. Pohjustustyössä Olli on omaa luokkaansa. Mies menee metsään ja kun hän sieltä palaa, on saaliina milloin mehiläishaukan pesä, pohjantikan kolo tai lapinuunilinnun laulureviiri! Komppaajana en Ollin veroista tunne, tuskin sellaisia onkaan.

Lintuylikersantti Jari "Jarkka" Markkula on koulutovereitani Tikkurilan yhteiskoulusta 60-luvun lopulta. Silloin vasta aloittelimme harrastusta. Muutaman vuoden ajan kävimme satunnaisesti koulun Mobilis in Natura -luontokerhon linturetkillä Suomenlahden saaristossa. Sitten tiemme erosivat, kunnes helsinkiläistynyt Jarkka taas ilmaantui mukaan lintukuvioihin parikymmentä vuotta myöhemmin. Doz K täydentyi viisimiehiseksi muistaakseni vuonna 1998 Jarkan myötä. Hän on uudelleen linnuista innostuttuaan retkeilyt viimeisen kymmenen vuoden aikana tiiviisti. Maastotuntien määrällä mitattuna ei kukaan muu joukkueemme jäsen pääse lähellekään hänen lukujaan. Erityisnuorisotyöntekijällä lomat tuntuvat pyörivän. Ja harjoitus näkyy: Jarkan nykyinen lajituntemus, kokemus yhdistettynä poikkeuksellisen tarkkaan havaintokykyyn ja väsymättömään työntekoon ovat tehneet hänestä yhden joukkueemme tukipilareista.

Meikäläinen kulkee Doz K:ssa nimellä lintusotamies Kotkansilmä. Olen Penan ohella toinen perustajajäsenistä.

Reserviläiset

Syytä on varmaan mainita muutkin, nyt jo reserviin siirtyneet perustajajäsenet. Ensinnäkin Martti Heikinheimo, meteorologi, Ilmatieteen laitoksen säähavaintoyksikön johtaja, joka vieläkin vaikuttaa joukkueen taustavoimana sekä Timo Klemola, lastenlääkäri, molemmat vantaalaisen Tikkurilan yhteiskoulun ja Mobiliksen kasvattaja.

Kuusamon vetovoima

Tässä vaiheessa moni teistä varmasti jo miettii mitä järkeä touhussamme on. Kuusamolaisen luontokuvaajan Hannu Hautalan käynnistämän Maratonin alkuperäisenä tarkoituksena oli oppia tuntemaan paremmin Koillismaan linnustoa houkuttelemalla kesän parhaaseen aikaan pidettävän kisan varjolla kuntaan iso joukko maan etevimpiä lintuharrastajia. Vuosien vierieissä kaikki kivet ja kannot on käännetty ja mahtipitäjän linnuston salat selvitetty. Mikä sitten vetää Doz K:n ja kaiken muun lintuväen kesä toisensa jälkeen Kuusamoon?

Mitään kaikenkattavaa vastausta ei kukaan pysty antamaan. Yritän kertoa jotain omista motiiveistani. Voisin tietysti kirjoittaa pitkäänkin Kuusamon linnuston eksotiikasta, liivaaran korpikuusen latvassa laulavan sinipyrstökoiraan ihmeellisestä kauneudesta. Voisin puhua luonnonrakkautesta, hiljaisuuden kaipuusta, ikimetsän pyhäkön kiireettömästä tunnelmasta. Mitä tietää elämästä hän, joka ei koskaan ole kokenut Koillismaan kesäyötä – hyttysiä syöttäen? Määttälänvaaran kulleroniityn tai Oulangan kansallispuiston tikankonttien peittämän puronotkon näkeminen alkukesän loistossaan on jotain uskomatonta. Metsästysvietin ja keräilyhalun tyydytystäkin lintuharrastus tarjoaa ja Koillismaan luonnossa riittää totisesti kohteita. Miesihmisiä kiinnostavat kaikki tekniset vermeet – kiikarit, kaukoputket, kamerat, kuuntelulaitteet, atrappisoittimet, valikoima on loputon. Maratonilla niillä saa leikkiä estoitta koko viikon. Yötä päivää pohjustustyötä tehdessä tai kisan tiimelyksessä unohtuvat arjen huolet ja murheet, onpa joskus vaimokullan syntymäpäiväkin mennyt mielestäni sen siliän tien – mutta ei mene enää, Siperia on opettanut.

En kiellä, etteikö kokemamme menestyskin toisi tyydytystä, vaikka kyse on vain pienen piirin kisasta. Mutta eivät edellä luetellut syyt minua enää Kuusamoon veisi, veljellinen toveruus ja yhteenkuuluvuuden tunne sen sijaan kyllä. Ystävyysuhteiden merkitys tuntuu iän myötä vain korostuvan. Doz K:n väki – minulle rakkaita miehiä kaikki.

Ai niin, mitä miehet Saarelan mäellä?

Saarelan mäellä vuonna 1997

Palataan ajassa taaksepäin Kuusamon XIV Lintumaratonille kesäkuun 14. päivään vuoteen 1997.

Kari Saarinen itseä kuvaavalla.

Rallin jälkeen Kahvila Neidonkengässä Oulangalla. Vasemmalta Kari Saarinen, Jari Markkula, Olli Näyhä, Pentti Kallio ja Kari Engelbarth

Silloin oli helle. Doz K Hahnin erinomaisesti alkanut eteneminen oli juuri tyssänyt oikoreitiksi valitun metsäautotien suljetun puomin taakse. Siinä ei auttanut muuta kuin Generalissimuksen käskystä jalkautua Ollin lähtiessä kiertämään autolla luoksemme. Peli tuntui menetetyltä, kun puolisen tuntia tallustimme käpyjä potkien paahteisella uralla ennen auton tuloa. Sitten kyytiin ja synkissä mietteissä eteenpäin reitillä kohti Saarelaa. Pysähdyimme mäellä pitääksemme pienen kahvitauon. Siinä samassa nousi tulosuunnastamme matalalle metsän ylle oudolta vaikuttava kotka. Se kohosi majesteettisin siivin suoraan päittemme päälle huikaisevaan korkeuteen ja alkoi sitten vakaan liionsa kohti Kuntivaaraa ja valtakunnan rajaa. Vaa-lea, maakotkan kokoinen ja mallinen luukkusii-ppi, jonka siiven takareunat olivat valkeat, rinnassa vielä tummempi poikkivyö. Selvä tapaus: toisenkolmannen kalenterivuoden keisarikotka! Ja vielä rallissa, eikä muita joukkueita mailla halmeilla! – Sepä ikävää.

Itse kisassa sijoituimme silloin toiseksi Tuomenkukkien jälkeen lajimäärällä 125 pari pistettä heille hävinneenä. Ainakin meistä tuntui, että olimme moraalisia voittajia.

Rallit tulevat ja menevät, mutta keisarikotkapaikan taika säilyy. Voit olla varma, että niin kauan kuin Doz K Hahnissa henki pihisee, saat nähdä tutun miesjoukon omalaatuisiin rituaaleihin hetkeksi uppoutuneena - Kuusamossa, kesäisellä Saarelan mäellä, viikkoa ennen juhannusta. □